

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-312-5-5>

CLINICAL SUPERVISION AND INTERVIEW OF PSYCHOLOGISTS DURING HOSTILITIES IN UKRAINE

КЛІНІЧНА СУПЕРВІЗІЯ ТА ІНТЕРВІЗІЯ ПСИХОЛОГІВ ПІД ЧАС ВОЄННИХ ДІЙ В УКРАЇНІ

Moroz R. A.

*Candidate of Psychological Sciences,
Ukraine Methodological Center for
Practical Psychology and Social Work
of the National Academy of
Pedagogical Sciences of Ukraine
Mykolayiv, Ukraine*

Мороз Р. А.

*кандидат психологічних наук,
Український науково-методичний
центр практичної психології та
соціальної роботи Національної
академії педагогічних наук України
м. Миколаїв, Україна*

Психологам, що надають психологічну допомогу дітям та дорослим, що отримали психотравмуючий досвід війни, частіше доводиться стикатись з важкими переживаннями клієнтів. Через це вони потрапляють у групу ризику отримати психоемоційне виснаження або вторинну травматизацію. Тому супервізія та інтервізія є необхідною умовою для збереження психічного здоров'я фахівця.

Виокремлюючи дослідження особливостей та сутності різних форм і моделей проведення супервізії, варто звернути увагу на здобутки сучасних та зарубіжних дослідників, а саме: К. Acherson, І. Астремська, N. Balke, Н. Горішна, J.K. Gazzola, А. Іващенко, Т. Haans, J. Lansen, G. Veer, De Stefano, М. Хараджи та ін.

Супервізія вже давно стала невід'ємною частиною частини професійної підтримки фахівця, це – спільна робота над конкретним випадком або фрагментом з професійної діяльності, де фахівець відчуває труднощі.

В ході супервізії розширюється кут зору на поточну роботу з клієнтом, усвідомлюються власні професійні обмеження, відкриваються нові ресурси та збільшуються можливості в улюбленій професії.

Супервізія відрізняється від інших форм професійної підтримки тим, що:

1) процес супервізії націлений на співпрацю, підтримку та розвиток супервізанта;

- 2) відмова від критики та оцінки професійних дій фахівця;
- 3) створюється безпечна атмосфера, з високим рівнем довіри між супервизором і супервізантом або групи;
- 4) супервізант отримує емоційну підтримку від супервизора або групи у складних професійних ситуаціях.
- 5) підвищується професійна самооцінка фахівця та зростає відчуття внутрішньої впевненості;
- 6) супервізант самостійно, за допомогою супервизора (і групи) приходять до нового бачення, усвідомлення, отримує можливість проаналізувати свої професійні дії і відносини з клієнтом, що в цілому гарантовано веде до підвищення професійної компетентності фахівця та його професійному зростанню.

Клінічна супервізія дає можливість розширити арсенал концепцій, підходів, тактик тощо за рахунок думок всіх учасників супервізійної групи. Супервізія – це спільна робота зовнішнього експерта, інших спеціалістів та супервізанта, які фокусуються на тому щоб надати більше когнітивних, емоційних та методичних знань та навичок. Супервізія спонукає до розвитку більш незалежної позиції супервізанта на засадах зростання його компетентності.

Тон Хансен виокремлює індивідуальну, групову, командну, супервізію персонала, що супроводжує травмованих та важкохворих пацієнтів, супервізію тімлідерів.

Метою командної супервізії є сприяння командуванню, посиленню професійної мотивації, мотивації на саморозвиток й самодостатність. В супервізії тімлідерів останні отримують унікальну можливість розвивати свої лідерські якості, набувати впевненості в собі як фасилітатора команди [8, 9] . Клінічна супервізія для персонала з важкохворими пацієнтами (Supervision for Supportive Assistants) здійснюються для перекладачів, секретарів, адміністративного та медичного персоналу важкохворих пацієнтів можуть потребувати спостереження за певними аспектами або емоційним впливом їх діяльності на психіку.

В супервізії колегіальній (партнерській), або інтервізії, особливу увагу приділено взаємодопомозі, що пов'язана з наданням зворотного зв'язку, участю в обговорення важливих тем, обміну досвідом та почуттями, взаємопідтримці в команді. В інтервізії немає формального лідера – супервизора, колеги самі приймають рішення про взаємну супервізію із чергуванням ролей.

Перевагами інтервізійної форми рефлексії професійного досвіду є: рівність статусів, підтримка групової культури на основі стандартів,

атмосфера безпеки, що допомагає учасникам підтримувати відповідні межі та надавати зворотній зв'язок, важливість присутності всіх членів на супервізії, самокерування та збалансованість учасників, конфіденційність. Проте є і потенційні ризики: може не вистачати дисципліни; може виникати почуття загрози, оскільки учасники можуть боятися розкривати свої проблеми під час групових зустрічей; можуть мати місце надмірні поради та інші не корисні реакції; клінічні навички в групі можуть бути недостатніми для вирішення питань, винесених на супервізію; процес може розтягнутися у часі; учасники можуть відчувати критику; недотримання конфіденційності; особистість або групова динаміка можуть вплинути на якість інтервізії.

Отже, клінічна супервізія та інтервізія в світовій психологічній практиці є розвиненим ресурсом не тільки в сфері психотерапії, а й в сфері психології, кризової психології, клінічній психології. Тепер, коли більше року українське населення зазнало втрат і потерпає від важких травмуючи переживань, концептуалізація моделей клінічної супервізії та інтервізії для професійної підтримки фахівців, що надають психологічну та психосоціальну допомогу, є вкрай актуальним завданням для вітчизняних науковців в області клінічної супервізії та психотерапії роботи з травмою.

Література:

1. Волкова О. П. Психологічна супервізія : навч. посіб. Київ : Академія, 2019.
2. Інтервізія для психологів : простий та корисний посібник / упоряд. О. Павлишина, Т. Руденко. Київ, 2019. 28 с.
3. Максименко С. Д. Психологічна супервізія : навч. посіб. Київ : Кондор, 2020.
4. Мороз Р. А. Супервізійні та балінтовські групи як засіб емоційного відреагування педагогічних працівників в період COVID-19. *Теоретичні та практичні аспекти розвитку сучасної педагогіки та психології* : збірник тез наукових робіт учасників міжнародної науково-практичної конференції (м. Львів, 25–26 червня 2021 року). Львів: ГО «Львівська педагогічна спільнота», 2021. 96 с. С. 28–32.
5. Мороз Р. А. Супервізія як засіб професійної підтримки та підвищення професійної кваліфікації військового психолога. *Філософсько-соціологічні та психолого-педагогічні проблеми підготовки особистості до виконання завдань в особливих умовах*

(Київ, 7 червня 2018 р.) / Міністерство оборони України, Національний університет оборони України імені Івана Черняховського. К. : НУОУ, 2018. 277 с. С. 152–154.

6. Bernard J. M., Goodyear R. K. 1992. *Fundamentals of clinical supervision*. Boston : Allyn&Bakon.

7. Carl D. Glickman, Stephen P. Gordon, Jovita M. Ross-Gordon. 2013. *SuperVision and Instructional Leadership: A Developmental Approach*, Allyn & Bacon Educational Leadership, Pearson.

8. Haans, T., Lansen, J., Brummelhuis, H. 2007. *Clinical Supervision and Culture: a Challenge in the Treatment of Persons Traumatized by Persecution and Violence*. In: Droždek, B., Wilson, J. P. *Voices of Trauma*. Springer, Boston, MA. https://doi.org/10.1007/978-0-387-69797-0_16

9. Lansen, J., & Haans, T. (2004). *Clinical Supervision for Trauma Therapists*. In J. P. Wilson & B. Droždek, *Broken spirits: The treatment of traumatized asylum seekers, refugees, war and torture victims* (pp. 317–353). Brunner-Routledge.